

Kunnalle tulleiden perintövarojen käyttö

Kunnanhallitus 13.01.2025 § 8
7/02.07.02/2025

Julkinen

Valmistelija Talouspäälikkö Ilpo Huurinainen

Asian tausta Kuntalaissa ei säädetä lahjoitus- ja testamenttiomaisuuden käyttämisestä. Kunnan asema lahjoituksen ja testamentin saajana voidaankin rinnastaa muiden yhteisöjen asemaan.

Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimista koskevan yleisohjeen mukaan kunnan taseessa voi olla omassa pääomassa esitettäviä vapaaehtoisia rahastoja ja toimeksiantojen pääomissa esitettäviä lahjoitusrahastoja.

Kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimista koskevan yleisohjeen mukaan lahjoituksena saatu omaisuus, jonka käyttöön liittyy sopimukseen, testamenttiin tai lahjakirjaan perustuvia varojen käyttöä ja kartuttamista koskevia ehtoja, merkitään taseeseen omaksi tase-eräksi toimeksiantojen pääomiin. Lahjoituksen tai perinnön arvoa ei siis tulouteta tuloslaskelmassa.

Rahaston hallinnoinnin kannalta on perusteltua, että rahastojen kartuttaminen, varojen käyttö ja omaisuuden hoito perustuvat pysyväisluonteisiin sääntöihin. Rahaston perustamisen ja rahaston säännön hyväksyminen on katsottu kuuluvat talouden ja rahoituksen perusteisiin, joten toimivallan rahaston perustamiseen ja sääntöjen hyväksymiseen on katsottu olevan valtuustotasolla.

Rahaston rakenne ja varojen käyttö:

Peruspääoma on rahastojen oman pääoman erä, joka vastaa osakeyhtiöiden osakepääomaa tai osuuskuntien osuuspääomaa. Peruspääoma tarkoittaa yhteisöön, säätiöön tai rahastoon tehtyä oman pääoman ehtoista ensisijaisesti pysyvää pääomasijoitusta. Tavanomaista on, että peruspääoma pidetään rahastoissa koskemattomana, ellei rahaston säännöissä tai saantikirjasta muuta johdu.

Yleensä rahaston toimintaan käytetään peruspääomalle saatua jakokelpoista nettotuottoa. Tavanomaisesti tuotosta maksetaan aiheutuneet kustannukset (esim. asunnon hoitovastike) ja nettotuotto on joko jakokelpoista tai lisättävissä peruspääomaan, jos rahaston säännöt tai saantikirja sitä edellyttävät. Tavanomainen tapa tuoton määrittämiseen on se, että tilinpäätöksen valmistuttua todetaan tuotot ja ilmoitetaan jaettavissa olevat varat. Myös pääomaa voidaan käyttää, jos saantikirja ja säännöt tämän mahdollistavat ja niin päätetään.

Yksityisoikeudellista periaatteista johtuu, että määrätarkoitukseen lahjana tai testamentilla saatua omaisuutta on käytettävä ja hoidettava siten, kuin lahjan ja testamentin tekijä on määrännyt. Jos olosuhteet muuttuvat niin, että tämä ei ole enää mahdollista, joudutaan harkitsemaan mitä omaisuudelle on tehtävä tai miten sitä on käytettävä. Käytännössä on pyrittävä löytämään alkuperäistä tarkoitusta mahdollisimman lähellä oleva käyttötarkoitus- ja tapa. Jos lahjakirjasta tai testamentista ei muuta ilmene omaisuuden uudesta käytöstä päättäminen kuuluu valtuustolle. Kuntalain 91 § Toimivallan siirtämisestä ei kuitenkaan aseta esteitä toimivallan delegoinnille asiassa.

Nykytilanne varallisuuden osalta ja tavoitetilan asettaminen:

Juuan kunnan perintöjen ja lahjoitusten tasearvo on noin 0,55 milj. euroa. Omaisuus jakautuu osakehuoneistoihin tasearvoltaan n. 80 000 euroa, maa- ja metsäomaisuuteen tasearvoltaan n. 316 000 euroa sekä käteiseen rinnastettaviin varoihin n. 185 000 euroa. Omaisuutta seurataan kirjanpitolautakunnan yleisohjeen mukaisesti toimeksiantojen pääomissa tasetilin kautta eriteltynä. Juuan kunnan perintö- ja lahjoitusomaisuuden osalta ei ole perustettu kunnan yhtä lahjoitusrahastoa tai useampaa rahastoa, joihin kaikki varat kuuluisivat. Vuonna 2018 perustettiin lapsiperheiden harrastusrahasto, jonne siirrettiin pääomaksi 15 000 euroa, joka kattaa vain osan perintövaroista.

Tavoitteena olisi siirtää kaikki perintövarat peruspääomaksi yhteen tai useampaan rahastoon, joille määritellään säännöt, joissa varojen käyttötarkoitus toteutuu saantikirjojen ehtojen mukaisesti. Kaikkia eriä seurataan eriteltynä rahaston sisällä alkuperäisen tarkoituksen toteuttamiseksi. Erillinen lapsiperheiden harrastusrahasto tulisi pysyvästi lakkauttaa oikeudellisten haasteiden takia.

Asiaa esitellään kokouksessa tarkemmin.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Tanskanen Henri
Päätösehdotus	Kunnanhallitus käy keskustelun perintövaroista, niiden käyttämisestä, rahaston perustamisesta ja antaa ohjeet asian jatkovalmisteluun.
Perustelut	Edellä esitetyt
Sovellettavat säädökset	Kuntalain 39 §
Päätös	Hyväksyttiin.